

ЕВРОПЕЙСКИ НАДЗОРЕН ОРГАН ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ

Резюме на становището на Европейския надзорен орган по защита на данните относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество и обучение в областта на правоприлагането (Европол) и за отмяна на решения 2009/371/ПВР и 2005/681/ПВР

(Пълният текст на настоящото становище може да се намери на английски, френски и немски език на уебсайта на ЕНОЗД <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 38/03)

I. Въведение

I.1. Контекст на становището

1. На 27 март 2013 г. Комисията прие предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество и обучение в областта на правоприлагането (Европол) и за отмяна на решения 2009/371/ПВР и 2005/681/ПВР („предложението“). Предложението беше изпратено на ЕНОЗД за консултация на същия ден от Комисията и получено на 4 април 2013 г.
2. Преди приемането на предложението на ЕНОЗД беше предоставена възможност да отправи неофициални коментари. ЕНОЗД приветства факта, че много от тези коментари бяха взети предвид.
3. ЕНОЗД приветства факта, че Комисията се е консултирала с него, както и че преамбюлът на предложението съдържа позоваване на консултацията.
4. ЕНОЗД бе потърсен за консултация и относно Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите за създаване на Европейска схема за обучение в областта на правоприлагането, прието едновременно с предложението ⁽¹⁾. Въпреки това Органът ще се въздържа от издаването на отделен отговор на това съобщение, тъй като коментарите му са много ограничени и включени в част IV на настоящото становище.

I.2. Цел на предложението

5. Предложението се основава на член 88 и член 87, параграф 2, буква б) от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС) и има следните цели ⁽²⁾:
 - привеждане на Европол в съответствие с изискванията на Договора от Лисабон чрез приемането на правна рамка съгласно обикновената законодателна процедура;
 - реализиране на целите, заложи в Стокхолмската програма, чрез превръщането на Европол в център на обмена на информация между правоприлагащите органи в държавите-членки и създаването на европейски схеми за обучение и програми за обмен за всички специалисти в областта на правоприлагането;
 - възлагане на нови отговорности на Европол чрез поемане на задачите на CEPOL и създаване на правно основание за центъра на ЕС за киберпрестъпления;
 - гарантиране на строг режим за защита на данните, по-специално чрез укрепване на структурата за надзор;
 - подобряване на управлението на Европол чрез стремеж към подобряване на ефективността и привеждането му в съответствие с принципите, изложени в общия подход по въпросите на децентрализираните агенции на ЕС.

ЕНОЗД подчертава, че предложението е от голяма важност по отношение на обработването на лични данни. Обработването на информация, включително лични данни, е една от основните причини за съществуването на Европол. В настоящия етап от развитието на ЕС оперативните дейности в полицейската сфера остават в компетенциите на държавите-членки. Въпреки това тази задача има все по-трансграничен характер, а европейското равнище предоставя подкрепа чрез предоставяне, обмен и проверка на информация.

⁽¹⁾ COM(2013) 172 окончателен.

⁽²⁾ Обяснителен меморандум, част 3.

1.3. Цел на становището

6. Настоящото становище ще бъде с акцент върху най-важните промени на правната рамка за Европол по отношение на защитата на данни. Първо ще се анализира правният контекст, неговото развитие и последициите за Европол. След това ще се даде допълнителна информация за основните промени, които са:

- новата информационна структура за Европол, която предполага сливане на различните бази данни, както и последициите от това за принципа на ограничаване в рамките на целта;
- укрепването на надзора на защитата на данни;
- предаването и обменът на лични данни и друга информация, с акцент върху обмена на личните данни с трети държави.

7. След това в становището ще се разгледат редица разпоредби на предложението, като обърне специално внимание на глава VII от него (членове 34—48) относно гаранциите за защита на данните.

V. Заключение

Общи

167. ЕНОЗД подчертава, че предложението е от голяма важност по отношение на обработването на лични данни. Обработването на информация, включително лични данни, е една от основните причини за съществуването на Европол, и в предложението вече е включена висока защита на личните данни. Поради това настоящото подробно становище беше прието за целите на допълнителното укрепване на предложението.

168. ЕНОЗД отбелязва, че настоящото Решение за Европол предвижда строг режим за защита на данните, и счита, че това равнище следва да не бъде понижавано, независимо от обсъжданията относно предложената директива за защита на данните. Това следва да бъде специално посочено в съображенията.

169. ЕНОЗД приветства факта, че предложението привежда Европол в съответствие с изискванията на член 88, параграф 2 от ДФЕС, което ще гарантира, че пълното участие на всички свързани европейски институции ще бъде от полза за дейностите на Европол.

170. ЕНОЗД приветства член 48 от предложението, който предвижда пълната приложимост на Регламент (ЕО) № 45/2001 спрямо данните за персонала и административните данни. ЕНОЗД обаче изразява съжаление, че Комисията не е избрала да приложи Регламент (ЕО) № 45/2001 спрямо основната дейност на Европол и да ограничи предложението до допълнителни специални правила и дерогации, при които надлежно се вземат под внимание спецификите на правоприлагащия сектор. Въпреки това той отбелязва, че в съображение 32 от предложението изрично се посочва, че правилата за защита на данните в Европол следва да бъдат засилени и да се основават на принципите, на които се основава Регламент (ЕО) № 45/2001. Тези принципи са също така важна отправна точка за настоящото становище.

171. ЕНОЗД препоръчва в съображенията на предложението да се посочи специално, че новата рамка за защита на данните на европейските институции и органи ще бъде приложима спрямо Европол от момента, в който бъде приета. В допълнение прилагането на режима за защита на данните за европейските институции и органи спрямо Европол следва да бъде изяснено в рамките на инструмента, който заменя Регламент (ЕО) № 45/2001, както бе обявен първо през 2010 г., в контекста на прегледа на пакета в областта на защитата на данните. Не по-късно от момента на приемането на новата обща рамка, основните нови елементи на реформата в областта на защитата на данните (т.е. принципа на отчетност, оценка на въздействието върху защитата на данните, защита на личния живот още при проектирането и по подразбиране и уведомяване за нарушения на сигурността на лични данни) следва също така да бъдат приложени спрямо Европол. Това също следва да бъде посочено в съображенията.

Нова информационна структура на Европол

172. ЕНОЗД разбира необходимостта от гъвкавост във връзка с променящия се контекст, както и с оглед на нарастващата роля на Европол. Съществуващата информационна структура не е непременно показателят за сравнение за бъдещето. Информационната структура на Европол се определя по преценка на законодателя на ЕС. В ролята си на съветник на законодателя на ЕС ЕНОЗД обърща внимание на въпроса до каква степен изборът на законодателя е ограничен от принципите за защита на данните.

173. Във връзка с член 24 от предложението, ЕНОЗД:

- препоръчва определяне на понятията за стратегически, тематичен и оперативен анализ в предложението и премахване на възможността за обработване на лични данни за стратегически или тематични анализи, освен в случаи, в които е дадена разумна обосновка;
- препоръчва във връзка с член 24, параграф 1, буква в) ясно да се определи конкретната цел за всеки случай на оперативен анализ, както и да се изиска обработването само на съответните лични данни в съответствие с определената специална цел;
- препоръчва добавянето в предложението на следните елементи: i) всички операции за установяване на съвпадения на данни чрез анализи на Европол са специално обосновани, ii) възстановяването на данни след консултация е ограничено до изисквания строг минимум и е специално обосновано, iii) гарантира се проследимост на всички операции, свързани с установяване на съвпадения на данни и iv) тези данни могат да се изменят единствено от упълномощен персонал, който отговаря за целите, за които тези данни са събрани. Това би било в съответствие с текущата практика на Европол.

Укрепване на надзора на защитата на данни

174. В член 45 от предложението се признава, че надзорът на операциите по обработването, предвиден в предложението, е задача, която също така изисква активното участие на националните органи за защита на данните⁽¹⁾. Сътрудничеството между ЕНОЗД и националните надзорни органи е от ключово значение за осъществяването на ефективен надзор в тази област.

175. ЕНОЗД приветства член 45 от предложението. В него се посочва, че обработването от националните органи е предмет на национален надзор, като по този начин се отразява основната роля на надзорните органи. Той също така приветства изискването националните органи да информират ЕНОЗД за всяко действие, което те предприемат по отношение на Европол.

176. ЕНОЗД приветства:

- разпоредбите относно надзора, които предоставят здрава структура за надзора на обработването на лични данни. Отчитат се отговорностите на национално равнище и на равнище ЕС и е изложена система за координация между всички участващи органи за защита на данни.
- признаването в предложението на ролята на ЕНОЗД като органа, създаден да осъществява надзор над всички европейски институции и органи.
- член 47 относно сътрудничество и координация с националните надзорни органи, но предлага изясняване на факта, че предвижданото сътрудничество включва както двустранно, така и колективно сътрудничество. Отделно съображение следва допълнително да подчертае важното значение на сътрудничеството между различните надзорни органи и да предоставя примери за това как най-добре може да се подобри това сътрудничество.

Предаване

177. ЕНОЗД предлага включването на изречение в член 26, параграф 1 от Предложението, в което се посочва, че компетентните органи в държавите членки имат достъп до и търсят информация, когато това е необходимо във връзка с работата им, и до степента, необходима за правомерното изпълнение на техните задачи. Член 26, параграф 2 следва да бъде изменен и приведен в съответствие с член 27, параграф 2.

178. ЕНОЗД приветства факта, че принципно предаването на трети държави и международни организации може да се осъществи единствено въз основа на целесъобразност или на обвързващо споразумение, предоставящо подходящи предпазни мерки. Обвързващото споразумение ще гарантира правна сигурност, както и пълна отчетност на Европол по отношение на предаването. Обвързващото споразумение следва да се изисква винаги за масови, структурни и повтарящи се предавания. Въпреки това Органът разбира, че има ситуации, в които не може да се изисква обвързващо споразумение. Тези ситуации следва да са по изключение, да се основават на реална необходимост и да са позволени само за ограничени случаи, като за тях са необходими строги предпазни мерки — както материалноправни, така и процедурни.

⁽¹⁾ Виж също Резолюция 4 на Пролетната конференция на европейските органи за защита на данните (Лисабон, 16—17 май 2013 г.).

179. ЕНОЗД настоятелно препоръчва премахването на възможността Европол да приема съгласието на държавите членки за даденост. ЕНОЗД препоръчва също така добавянето на условието съгласието да бъде получено „преди предаването“ във второто изречение на член 29, параграф 4. ЕНОЗД препоръчва и добавянето в член 29 на параграф, в който се посочва, че Европол съхранява подробни архиви на предаванията на лични данни.

180. ЕНОЗД препоръчва добавянето в предложението на преходна клауза във връзка със съществуващите международни споразумения, регламентиращи предаванията на лични данни от Европол. Тази клауза следва да предвижда преглед на тези споразумения в рамките на разумен срок с цел привеждането им в съответствие с изискванията на предложението. Тази клауза следва да бъде включена в материалноправните разпоредби на предложението и да съдържа краен срок, не по-дълъг от две години след влизането в сила на предложението.

181. С оглед на прозрачността ЕНОЗД препоръчва също така добавяне в края на член 31, параграф 1, че Европол обявява публично своя списък с международни споразумения и споразумения за сътрудничество с трети държави и международни организации, като публикува този списък на уебсайта си и периодично го актуализира.

182. ЕНОЗД препоръчва изричното добавяне в член 31, параграф 2 на условието, че дерогациите не са приложими за чести, масивни и структурирани предавания, с други думи — за набори от предавания (а не само за отделни предавания).

183. ЕНОЗД препоръчва включването на специален параграф във връзка с предаванията, разрешени от ЕНОЗД. Този параграф, чието място логично е преди параграфа за дерогациите, би предвиждал, че ЕНОЗД може да разреши прехвърляне или набор от прехвърляния, като Европол представи подходящи предпазни мерки по отношение на защитата на личния живот и основните права и свободи на физическите лица, както и по отношение на упражняването на съответните права. В допълнение това разрешаване се извършва преди предаването/набора от предавания за период не по-дълъг от една година с възможност за подновяване.

Други

184. Становището включва голям брой други препоръки, чиято цел е допълнителното подобряване на предложението. По-долу са представени някои от по-значителните препоръки.

- а) Премахване на възможността Европол да има пряк достъп до националните бази данни (член 23).
- б) Когато достъпът засяга европейски информационни системи, достъп да се предоставя само въз основа на наличието или липсата на съвпадение (т.е. положителен или отрицателен отговор). Всяка информация, свързана със съпадението, следва да се съобщава на Европол след изричното одобрение и разрешаване на предаването от държавата членка (ако достъпът засяга данни, предоставяни от държава членка), европейския орган или международната организация и да бъде предмет на оценката, посочена в член 35 от предложението. ЕНОЗД препоръчва излагането на тези условия в член 23 от предложението.
- в) Укрепване на член 35 от предложението чрез въвеждането на задължителна оценка от държавата членка, която предоставя информацията. ЕНОЗД предлага заличаването в член 35, параграфи 1 и 2 на израза „доколкото е възможно“ и съответното изменение на член 36, параграф 4.
- г) Замяна на прегледа на всички лични данни, посочен в член 36, параграф 2, със статистики за тези данни за всяка цел. Тъй като на конкретните категории субекти на данни, посочени в член 36, параграф 1, също трябва да се отдели специално внимание, ЕНОЗД предлага включването на статистика за тези данни.
- д) Включването в предложението на разпоредба, съгласно която Европол трябва да има прозрачна и лесно-достъпна политика по отношение на обработването на лични данни, както и за упражняването на правата на субектите на данни, в разбираема форма с използване на ясен и опростен език. Разпоредбата следва да посочва също така, че тази политика следва да бъде леснодостъпна на уебсайта на Европол, както и на уебсайтовете на националните надзорни органи.
- е) Тъй като в член 41 няма ясно определение на отговорностите на всички участващи страни, следва, във връзка с член 41, параграф 4, да бъде пояснено, че отговорността за съответствие с всички приложими принципи за защита на данните (а не само за „законосъобразност на предаването“) се носи от изпращащия данните. ЕНОЗД съответно препоръчва изменение на член 41.

ж) Добавяне на материалноправна(и) разпоредба(и) в предложението относно: i) извършване на оценка на въздействието, подобна на описаната в предложението за регламент за защита на данните, за всички операции по обработване на лични данни, ii) прилагане на принципа за защита на личния живот още при проектирането и по подразбиране за създаване или подобряване на системи за обработване на лични данни, iii) приемане от администраторите на лични данни на политики и прилагане на подходящи мерки за гарантиране и демонстриране на съответствие с правилата за защита на данните, както и за гарантиране, че ефективността на мерките е проверена, и iv) включването на длъжностни лица по защита на данните от Европол и, където е необходимо, на надзорните органи в обсъжданията относно обработването на лични данни.

ЕНОЗД отправи и няколко предложения във връзка със съобщението, прието паралелно с предложението.

Съставено в Брюксел на 31 май 2013 година.

Peter HUSTINX

Европейски надзорен орган по защита на данните
